

Editorial

În timp ce atenția persoanelor preocupate de viitorul democrației este concentrată asupra discuțiilor privitoare la Constituție, undeva, în fundal, se desfășoară evenimente tot de mare miză, dar de puțini percepute astfel. Ele sunt legate de locul populației maghiare și a reprezentanților ei politici în sistemul democrației românești.

Datorită unui complex de factori, maghiarii și clasa lor politică au avut un rol considerabil atât în dezbateră cât și în construcția României post-revoluție. Întâi, prin rolul dublu, de țap ispăvitor, și doi, de capital al forțelor național-comuniste care au acaparat puterea în primele luni ale anului 1990. Regizarea evenimentelor din 19-21 martie 1990 avea natura unui scenariu de tip Serbia-*Milošević*, pe care țara l-a evitat la limită, prin dialogul opoziției civice și politice românești cu comunitatea maghiară. Cooperarea acestora a dus, în ciuda obstacolelor create chiar în interior, la marea schimbare din anul 1996, deschizătoare a drumului spre lumea euro-atlantică. Proiectele de integrare inițiate în cei patru ani au fost susținute de brand-ul „modelului românesc de reconciliere româno-maghiară”, vândut clasei politice internaționale în aceeași măsură de elitele românești și de cele maghiare. Participarea UDMR la guvernare între 1996 și 2000 a pregătit includerea formațiunii reprezentative a maghiarilor în parlament și guvern pentru încă un deceniu; zece ani esențiali, căci la capătul lor s-a obținut integrarea în UE.

Alături de capitalul ei politic în procesele de integrare ale României, comunitatea maghiară a contribuit substanțial la îmbogățirea temelor autohtone despre democrație. Autonomiile locale, regionale, culturale, statutele speciale, subsidiaritatea, minoritățile și drepturile colective, relațiile interculturale și gestionarea diversității etnoculturale au fost introduse în dezbateră publică și pe agenda normativă datorită activismului maghiar. Ele erau aproape absente în cultura politică românească. Chiar dacă și astăzi sunt privite cu aproape același scepticism, ca odinioară, totuși temele amintite s-au „infiltrat” cumva în realitățile democrației actuale, odată dovedite ca ingrediente indispensabile unei autentice democrații.

În anul 2013, raporturile româno-maghiare par să ia un alt curs. Reducerea populației maghiare până la circa 1.200.000 de persoane afectează puterea acesteia de a forma o societate cu o putere civilizațională independentă. Din ce în ce mai puțin interesați de participarea europeană, din ce în ce mai capturați de competiția internă de interese, politicienii români nu mai arată interes pentru colaborarea cu formațiunile maghiare. UDMR nu are nici un reprezentant în Cabinet. Este foarte posibil ca maghiarii să iasă complet din cercul decidenților politici. Încă din acest moment, principalele proiecte maghiare, autonomia culturală și mai ales, cea teritorială, sub forma regiunii cu statut special Ținutul Secuiesc, sau eventual a unei regiuni cu majoritate maghiară, par condamnate. Soarta lor se joacă în următoarele 12-16 luni. Nu există niciun semnal pozitiv în ce le privește, abundă însă semnele negative.

Implicațiile scoaterii clasei politice maghiare din jocul democrației sunt multiple și probabil, încă dificil de evaluat. Probabil, vor fi schimbate raporturile de putere în interiorul comunității maghiare: moderații UDMR vor pierde în fața radicalilor din Partidul Civic Maghiar și Partidul Popular Maghiar din Transilvania. Voința ultimilor ar putea să urmeze căi

din ce în ce mai tranșante – iar în noul context, mai motivate. Numai de o criză în plus nu are nevoie o Românie care oricum se arată puțin capabilă să gestioneze marile teme publice.

Sfidarea intereselor maghiare de către actuala clasă politică și mai general de elita intelectuală și mediatică românească nu este numai rezultatul relei credințe. Ci cu siguranță, și al inculturii lor politice în ce privește gestionarea diversității. Este motivul pentru care acest număr al *NRDO* propune două texte, în dialog, menite să ajute înțelegerea importanței pe care comunitatea maghiară o arată creării unui Ținut Secuiesc. Unul, „Modificări în geografia administrativă a Ținutului Secuiesc din secolul al XIII-lea până în zilele noastre”, semnat de Elekes Tibor, apărut deja într-o publicație maghiară, tradus pentru *NRDO*, oferă o sinteză istorică, fundamental indispensabil pentru semnificarea cererilor secuiești. Cel de-al doilea studiu, „De la drepturile minorităților la autonomie. O provocare cu precedent teritorial: Ținutul Secuiesc și regionalizarea României”, pregătit de Bakk Miklos tot pentru acest număr al *NRDO*, explică situarea maghiarilor din România față de proiectul autonomiei teritoriale din zona locuită compact de maghiari – Harghita, Covasna, Mureș.

Iată, informații despre problema Ținutului Secuiesc există și în limba română. Rămâne să fie folosite.

NRDO